

KLASA: UP/I-341-01/24-01/01

URBROJ: 376-03-24-03

Zagreb, 16. svibnja 2024.

Vijeće Hrvatske regulatorne agencije za mrežne djelatnosti sa sjedištem u Zagrebu, Ulica Roberta Frangeša-Mihanovića 9, OIB: 87950783661, na sjednici održanoj 16. svibnja 2024., temeljem članka 96. Zakona o općem upravnom postupku (NN br. 47/09 i 110/21) te članka 8. stavka 1. točke 1. i članka 14. stavaka 1., 3. i 4. Zakona o regulaciji tržišta željezničkih usluga i zaštiti prava putnika u željezničkom prijevozu (NN br. 104/17), u postupku po službenoj dužnosti nad upraviteljem infrastrukture HŽ INFRASTRUKTURA d.o.o., Zagreb, Mihanovićeva ulica 12, OIB: 39901919995, u svezi kontrole provedbe članka 48. stavaka 1., 4. i 5., članka 52. stavka 2. i Priloga 2. točke 1. Zakona o željeznici (NN br. 32/19, 20/21 i 114/22) te točke 4.8.3. Izvješća o mreži 2023, donosi

RJEŠENJE

- I. Utvrđuje se da je upravitelj infrastrukture HŽ INFRASTRUKTURA d.o.o., Zagreb, Mihanovićeva ulica 12, OIB: 39901919995, suprotno članku 48. stavcima 1., 4. i 5. i Prilogu 2. točki 1. Zakona o željeznici (NN br. 32/19, 20/21 i 114/22) naplaćivao putničkom željezničkom prijevozniku u voznom redu 2022./2023. naknadu za minimalni pristupni paket za infrastrukturni kapacitet koji nije korišten.
- II. Utvrđuje se da upravitelj infrastrukture HŽ INFRASTRUKTURA d.o.o., Zagreb, Mihanovićeva ulica 12, OIB: 39901919995, nije postupio sukladno članku 52. stavku 2. Zakona o željeznici (NN br. 32/19, 20/21 i 114/22) te točki 4.8.3. Izvješća o mreži 2023., odnosno propustio je naplatiti u voznom redu 2022./2023. naknadu za dodijeljen, ali neiskorišten infrastrukturni kapacitet kada putnički željeznički prijevoznik učestalo ne koristi dodijeljenu trasu ili njezin dio.
- III. Nalaže se upravitelju infrastrukture HŽ INFRASTRUKTURA d.o.o., Zagreb, Mihanovićeva ulica 12, OIB: 39901919995, da u roku 15 dana od dana primitka ovog rješenja uskladi svoje postupanje s odredbama članka 48. stavcima 1., 4. i 5. i Prilogom 2. točkom 1. Zakona o željeznici (NN br. 32/19, 20/21 i 114/22) te izmijeni odgovarajuće odredbe ugovora o pristupu željezničkoj infrastrukturi Republike Hrvatske s putničkim željezničkim prijevoznicima za vozni red 2023./2024.
- IV. Nalaže se upravitelju infrastrukture HŽ INFRASTRUKTURA d.o.o., Zagreb, Mihanovićeva ulica 12, OIB: 39901919995, da odmah po primitku ovog rješenja uskladi svoje postupanje s odredbom članka 52. stavkom 2. Zakona o željeznici (NN br. 32/19, 20/21 i 114/22) i točkom 4.8.3. Izvješća o mreži 2024. te počne naplaćivati naknadu za dodijeljen, ali neiskorišten infrastrukturni kapacitet kada putnički željeznički prijevoznik učestalo ne koristi dodijeljenu trasu ili njezin dio.
- V. Nalaže se upravitelju infrastrukture HŽ INFRASTRUKTURA d.o.o. Zagreb, Mihanovićeva ulica 12, OIB: 39901919995, da u roku od 3 dana od dana izvršenja naloga iz točke III. izreke ovog rješenja, dostavi Hrvatskoj regulatornoj agenciji za mrežne djelatnosti na uvid dokaze o izvršenju istog.

Obrazloženje

Hrvatska regulatorna agencija za mrežne djelatnosti (dalje: HAKOM) temeljem članka 14. stavka 1., a u vezi sa stavicima 3. i 4. Zakona o regulaciji tržišta željezničkih usluga i zaštiti prava putnika u željezničkom prijevozu (NN br. 104/17, dalje: ZRTŽU) provela je po službenoj dužnosti nadzor nad upraviteljem infrastrukture HŽ INFRASTRUKTURA d.o.o., Zagreb, Mihanovićeve ulica 12, OIB: 39901919995 (dalje: nadzirana osoba).

HAKOM u okviru svojih nadležnosti propisanih člankom 14. stavkom 1. ZRTŽU-a, između ostalog, provodi i kontrolu nad postupkom dodjele infrastrukturnog kapaciteta i njegovom realizacijom, načinom određivanja naknada za željezničke usluge te visinom ili strukturom naknada za željezničke usluge koje je podnositelj zahtjeva dužan ili bi bio dužan platiti.

Sukladno članku 48. stavku 1. Zakona o željeznici (NN br. 32/19, 20/21 i 114/22, dalje: ZOŽ) za željezničke usluge iz Priloga 2. ZOŽ-a podnositelj zahtjeva plaća naknadu. Prilogom 2. točkom 1. ZOŽ-a propisano je da se minimalni pristupni paket sastoji od:

- a) obrade zahtjeva za dodjelu željezničkog infrastrukturnog kapaciteta
- b) prava korištenja dodijeljenog infrastrukturnog kapaciteta
- c) korištenja željezničke infrastrukture, uključujući skretnice i čvorišta
- d) upravljanja prometom vlakova, uključujući signalizaciju, regulaciju, prijem i otpremu vlakova te sporazumijevanje i pružanje informacija o kretanju vlakova
- e) korištenja raspoložive opreme za opskrbu električnom energijom potrebnom za vuču vlaka
- f) pružanja svih ostalih informacija potrebnih za realizaciju ili obavljanje usluge za koju je kapacitet dodijeljen.

Nadalje, člankom 48. stavkom 4. ZOŽ-a propisano je kako bi HAKOM mogao obavljati poslove iz svoje nadležnosti, upravitelj infrastrukture i operator uslužnog objekta dužni su mu dostaviti sve potrebne podatke o naknadama i dokazati da su naknade naplaćene u skladu s odredbama ZOŽ-a i u skladu s metodologijom i pravilima iz izvješća o mreži. Nadalje je stavkom 5. istog članka propisano da se naknade za minimalni pristupni paket i za pristup kolosijecima do uslužnih objekata određuju na razini troška koji je izravno nastao kao posljedica obavljanja željezničke usluge, uzimajući u obzir odredbe stavaka 8. do 11. istog članka te članka 49. ZOŽ-a.

Sukladno članku 52. stavku 2. ZOŽ-a nadzirana osoba dužna je naplatiti naknadu za dodijeljen, ali neiskorišten kapacitet kada podnositelj zahtjeva učestalo ne koristi dodijeljenu trasu ili njezin dio. Prema stavku 1. istog članka svrha naplate naknade za dodijeljen, ali neiskorišten kapacitet je poticanje korištenja infrastrukturnog kapaciteta. Navedeno je nadzirana osoba propisala točkom 4.8.3. Izvješća o mreži 2023. Za vlakove s prijevozom putnika propisan je granični stupanj iskorištenosti dodijeljenih trasa od 80%. Granični stupanj iskorištenosti dodijeljenih trasa izračunava se na način da se u odnos stave ostvareni vlak kilometri dodijeljene trase i planirani broj vlak kilometara. Stupanj iskorištenosti dodijeljenih trasa izračunava se za vremenska razdoblja od početka važenja voznog reda do I. izmjena i dopuna voznog reda, od jednih do drugih izmjena i dopuna voznog reda, te od zadnjih izmjena i dopuna voznog reda do završetka važenja voznog reda. Nadzirana osoba za dodijeljene trase vlakova kojima je stupanj iskorištenosti manji od graničnog stupnja iskorištenosti naplaćuje naknadu za nekorištenje kapaciteta, na način da razliku neostvarenih vlak kilometara između stupnja iskorištenosti pojedine trase vlaka i graničnog stupnja iskorištenosti naplati u visini od 15% naknade za cjelokupnu trasu vlaka. Sukladno istoj točki Izvješća o mreži 2023. nadzirana osoba ima i mogućnost oduzimanja dodijeljenog infrastrukturnog kapaciteta čiji je stupanj iskorištenosti manji od 25% mjesečno.

HAKOM je zaključkom KLASA: UP/I-341-01/24-01/01, URBROJ: 376-03-24-01 od 28. ožujka 2024. (dalje: zaključak) pokrenuo postupak nad nadziranom osobom te je u tu svrhu zatraženo očitovanje i dokazi o:

- I. Evidenciji svih dodijeljenih infrastrukturnih kapaciteta za prijevoz putnika kod kojih su trase vlakova ili dijelovi trasa vlakova bili supstituirani autobusima u stupnju realizacije autobusima preko 20% dodijeljenog infrastrukturnog kapaciteta, iskazano po pojedinom broju supstituiranog vlaka, relaciji ili dijelu relacije supstituiranog vlaka i neostvarenim vlak kilometrima, za vremenska razdoblja od početka važenja voznog reda do I. izmjena i dopuna voznog reda, od jednih do drugih izmjena i dopuna voznog reda, te od zadnjih izmjena i dopuna voznog reda do završetka važenja voznog reda 2022./2023.
- II. Evidenciji iznosa naplaćene naknade za dodijeljen, ali neiskorišten infrastrukturni kapacitet za prijevoz putnika (naknada za rezervaciju kapaciteta) za vlakove u voznom redu 2022./2023. iz točke I.
- III. Evidenciji iznosa naplaćene naknade za minimalni pristupni paket za vlakove supstituirane autobusima u voznom redu 2022./2023. iz točke I.
- IV. Evidenciji oduzetih dodijeljenih infrastrukturnih kapaciteta za prijevoz putnika u voznom redu 2022./2023. čiji je granični stupanj iskorištenosti bio manji od 25% mjesečno.
- V. Potpisanim ugovorima o pristupu željezničkoj infrastrukturi Republike Hrvatske s putničkim željezničkim prijevoznicima za vozni red 2022./2023.

Nadzirana osoba se očitovala podneskom broj 221/24, 1.0. Z.Č.Z. od 18. travnja 2024. u kojem u bitnom navodi za točku I. izreke zaključka da ne vodi evidenciju dodijeljenih infrastrukturnih kapaciteta kod kojih su trase vlakova ili dijelovi trasa vlakova supstituirani autobusima, jer je podatak o supstituciji autobusom vidljiv u sastavu svakog pojedinog vlaka. Međutim, nadzirana osoba navodi da iz evidencija koje vodi, uspijeva izdvojiti vlakove za prijevoz putnika u voznom redu 2022./2023. koji su na cijeloj trasi bili supstituirani autobusima te dio vlakova koji su na dijelu trase vlaka bili supstituirani autobusima u stupnju realizacije autobusima preko 20% dodijeljenog infrastrukturnog kapaciteta, koje dostavlja u privitku svog očitovanja. Iz dostavljenih tablica vidljiv je broj supstituirane trase vlaka, relacija supstituirane trase vlaka, duljina relacije po voznom redu (km), planirani vlak kilometri po voznom redu (km), ostvareni vlak kilometri (km), naknada za trasu vlaka (EUR), jedinična cijena trase vlaka (EUR/vlkm), naziv željezničkog prijevoznika, broj izmjena i dopuna voznog reda, supstitucija autobusom vlkm (bez zatvora), naknada za minimalni pristupni paket za supstituirane vlakove (bez zatvora), supstitucija autobusom vlkm (zatvor) i stupanj realizacije supstitucije autobusom.

U odnosu na točku II. izreke zaključka nadzirana osoba se očituje da za vozni red 2022./2023. željezničkom prijevozniku HŽ Putnički prijevoz d.o.o nije naplaćivala naknadu za dodijeljen, ali neiskorišten infrastrukturni kapacitet (naknada za rezervaciju kapaciteta), jer infrastrukturni kapacitet supstituiran autobusom smatra iskorištenim infrastrukturnim kapacitetom.

U odnosu na točku III. izreke zaključka nadzirana osoba navodi kako ne vodi evidenciju iznosa naplaćene naknade za minimalni pristupni paket za vlakove supstituirane autobusima, ali ističe da su u tablicama u kojima se dostavljaju podaci za točku I. izreke zaključka navedeni iznosi naplaćene naknade za minimalni pristupni paket za vlakove koji su supstituirani autobusima u voznom redu 2022./2023. te da su ukupno naplatili 60.463,33 EUR. Nadzirana osoba nadalje navodi da je plaćanje naknade za minimalni pristupni paket u slučaju supstitucije vlaka autobusom uređeno ugovorom o pristupu željezničkoj infrastrukturi Republike Hrvatske.

U odnosu na točku IV. izreke zaključka nadzirana osoba se očituje da željezničkom prijevozniku HŽ Putnički prijevoz d.o.o. u voznom redu 2022./2023. nije oduzimala dodijeljeni infrastrukturni kapacitet za prijevoz putnika čiji je granični stupanj iskorištenosti bio manji od 25% mjesečno.

Završno, u odnosu na točku V. izreke zaključka nadzirana osoba u privitku očitovanja dostavlja ugovore o pristupu željezničkoj infrastrukturi Republike Hrvatske za vozni red 2022./2023. sklopljene s putničkim željezničkim prijevoznicima HŽ Putnički prijevoz d.o.o. i Rail Cargo Carrier-Croatia d.o.o.

Analizom dostavljenog očitovanja i dokaza pod točkom I. izreke zaključka, HAKOM je utvrdio da nadzirana osoba nema potpunu evidenciju svih dijelova trasa vlakova supstituiranih autobusima iako se članak 52. stavak 2. ZOŽ-a odnosi na nekorištenje cijele dodijeljene trase ili njezinog dijela od strane podnositelja zahtjeva, a isto je propisano i točkom 4.8.3. Izvješća o mreži 2023. Bez obzira na navedeno, iz dostavljenih podataka o dodijeljenim infrastrukturnim kapacitetima za prijevoz putnika kod kojih su trase vlakova bile supstituirane autobusima u stupnju realizacije autobusima preko 20% dodijeljenog infrastrukturnog kapaciteta vidljivo je slijedeće:

- u razdoblju od 11. prosinca 2022. do 5. veljače 2023. evidentirane su ukupno 42 supstituirane trase vlakova na relacijama Banova Jaruga – Daruvar – Virovitica – Daruvar – Banova Jaruga, Vinkovci – Vukovar – Vinkovci, Varaždin – Golubovec – Varaždin, Čakovec – Macinec – Čakovec, Rijeka – Permani – Rijeka i Novska – Sunja – Novska, s ukupno naplaćenom naknadom za minimalni pristupni paket u iznosu 7.470,06 EUR, te relacija Zagreb Glavni kolodvor – Koprivnica – Zagreb Glavni kolodvor za koju nije naplaćena naknada za minimalni pristupni paket. Iz navedenog je razvidno 26 trasa vlakova koje su imale 100% supstituciju autobusom, a jedna trasa vlaka i 100,38%.
- u razdoblju od 6. veljače 2023. do 16. travnja 2023. evidentirano je ukupno 55 supstituiranih trasa vlakova na relacijama Banova Jaruga – Daruvar – Virovitica – Daruvar – Banova Jaruga, Vinkovci – Vukovar – Vinkovci, Čakovec – Macinec – Čakovec, Duga Resa – Karlovac – Bubnjarci – Karlovac – Duga Resa, Novska – Sunja – Novska, Ogulin – Plaški – Ogulin, Osijek Donji Grad – Osijek – Bizovac i Osijek – Osijek Donji Grad s ukupno naplaćenom naknadom za minimalni pristupni paket u iznosu 11.464,76 EUR, te relacija Zagreb Glavni kolodvor – Koprivnica – Zagreb Glavni kolodvor za koju nije naplaćena naknada za minimalni pristupni paket. Iz navedenog je razvidno 27 trasa vlakova koje su imale 100% supstituciju autobusom, a jedna trasa vlaka i 100,38%.
- u razdoblju od 17. travnja 2023. do 10. lipnja 2023. evidentirano je ukupno 65 supstituiranih trasa vlakova na relacijama Split – Zagreb Glavni kolodvor, Banova Jaruga – Daruvar – Virovitica – Daruvar – Banova Jaruga, Osijek – Vinkovci – Osijek, Vinkovci – Vukovar – Vinkovci, Čakovec – Macinec – Čakovec, Duga Resa – Karlovac – Bubnjarci – Karlovac – Duga Resa, Novska – Sunja – Novska, Ogulin – Plaški – Ogulin, Kaštel Stari – Split, Osijek Donji Grad – Osijek – Bizovac i Osijek – Osijek Donji Grad s ukupno naplaćenom naknadom za minimalni pristupni paket u iznosu 13.432,82 EUR, te relacija Zagreb Glavni kolodvor – Osijek za koju nije naplaćena naknada za minimalni pristupni paket. Iz navedenog su razvidne 32 trase vlakova koje su imale 100% supstituciju autobusom, a jedna trasa vlaka i 100,38%.
- u razdoblju od 11. lipnja 2023. do 3. rujna 2023. evidentirano je ukupno 73 supstituiranih trasa vlakova na relacijama Banova Jaruga – Daruvar – Virovitica – Daruvar – Banova Jaruga, Vinkovci – Vukovar – Vinkovci, Čakovec – Macinec – Čakovec, Duga Resa – Karlovac – Bubnjarci – Karlovac – Duga Resa, Novska – Sunja – Novska, Šibenik – Knin – Šibenik, Šibenik – Unešić – Šibenik, Šibenik – Perković – Šibenik, Osijek Donji Grad – Osijek – Bizovac, Strizivojna Vrpole – Osijek, Osijek – Erdut – Osijek i Harmica – Zagreb Glavni kolodvor s ukupno naplaćenom naknadom za minimalni pristupni paket u iznosu 12.815,34 EUR, te relacija Zagreb Glavni kolodvor – Koprivnica – Zagreb Glavni kolodvor za koju nije naplaćena naknada za minimalni pristupni paket. Iz navedenog su razvidne 32 trase vlakova koje su imale 100% supstituciju autobusom te po jedna trasa vlaka 100,38%, 109,06%, 112,5% i 125,0%.
- u razdoblju od 4. rujna 2023. do 9. prosinca 2023. evidentirano je ukupno 58 supstituiranih trasa vlakova na relacijama Banova Jaruga – Daruvar – Virovitica – Daruvar – Banova

Jaruga, Osijek – Vinkovci – Osijek, Vinkovci – Vukovar – Vinkovci, Čakovec – Macinec – Čakovec, Duga Resa – Karlovac – Bubnjarci – Karlovac – Duga Resa, Sunja – Novska, Osijek Donji Grad – Osijek – Bizovac, Bizovac – Erdut, Strizivojna Vrpolje – Osijek, Osijek – Erdut – Osijek i Harmica – Zagreb Glavni kolodvor s ukupno naplaćenom naknadom za minimalni pristupni paket u iznosu 15.280,35 EUR, te relacija Zagreb Glavni kolodvor – Koprivnica – Zagreb Glavni kolodvor za koju nije naplaćena naknada za minimalni pristupni paket. Iz navedenog je razvidno 28 trasa vlakova koje su imale 100% supstituciju autobusom te po jedna trasa vlaka 100,38% i 100,7 %.

HAKOM je kroz analiziranih pet vremenskih razdoblja za vrijeme trajanja voznog reda 2022./2023., tj. od 11. prosinca 2022. do 9. prosinca 2023., utvrdio da se na relacijama Banova Jaruga – Daruvar – Virovitica – Daruvar – Banova Jaruga, Vinkovci – Vukovar – Vinkovci, Čakovec – Macinec – Čakovec i Novska – Sunja – Novska konstantno trase vlakova supstituiraju autobusima te da nadzirana osoba dosljedno naplaćuje naknadu za minimalni pristupni paket iako vlakovi ne voze. Neobično je međutim da neka trasa vlaka može biti supstituirana autobusima u stupnju realizacije preko 100% pa je HAKOM navedeno zanemario pri odlučivanju i pripisao isto matematičkoj pogrešci nadzirane osobe. Nadzirana osoba je sukladno točki 4.8.3. Izvješća o mreži 2023. mogla iskoristiti svoje pravo oduzimanja dodijeljenog infrastrukturnog kapaciteta čiji je stupanj iskorištenosti bio manji od 25% mjesečno, ali isto pravo nije koristila, kako se i očitovala na točku IV. izreke zaključka. HAKOM je također utvrdio da nadzirana osoba ostvarene kilometre zamjenskog autobusnog prijevoza vodi u realizaciji kao ostvarene vlak kilometre vlakova premda je očigledno da autobus ne vozi po željezničkoj pruži niti je kilometarska udaljenost između dva službena mjesta cestom i željezničkom prugom jednaka.

Nadalje, navod nadzirane osobe da „infrastrukturni kapacitet supstituiran autobusnim prijevozom smatra se iskorištenim infrastrukturnim kapacitetom“ u suprotnosti je s odredbama ZOŽ-a. Prije svega, članak 5. stavak 1. točka 6. ZOŽ-a propisuje da je infrastrukturni kapacitet mogući broj trasa vlakova na pojedinom dijelu infrastrukture u određenom razdoblju. Dakle, infrastrukturni kapacitet predstavlja mogući broj trasa vlakova, a ne autobusnih linija i dodjeljuje se isključivo za korištenje na željezničkoj infrastrukturi te nikako ne može korištenje cestovne infrastrukture biti sinonim za korištenje željezničke infrastrukture, niti se vožnja autobusa može smatrati iskorištenim infrastrukturnim kapacitetom. U istom članku i stavku točkom 33. ZOŽ-a propisana je trasa vlaka kao infrastrukturni kapacitet potreban za vožnju vlaka između dva službena mjesta u određenom vremenu. Stoga, vožnja autobusa između dva službena mjesta nikako nije istoznačna s vožnjom vlaka između dva službena mjesta, niti se vožnja autobusa može smatrati korištenjem trase vlaka. Nadzirana osoba, posljedično, zbog neusklađenog postupanja s navedenim odredbama ZOŽ-a ne postupa ni u skladu sa odredbom članka 52. stavka 2. ZOŽ-a, odnosno ne naplaćuje željezničkom prijevozniku HŽ Putnički prijevoz d.o.o. naknadu za dodijeljen, ali neiskorišten kapacitet zbog učestalog nekorištenja dodijeljene trase ili njezinog dijela, a što i sama navodi u svom očitovanju u odnosu na točku II. izreke zaključka. Bitno je naglasiti da je svrha naplate naknade za dodijeljen, ali neiskorišten kapacitet, upravo poticanje korištenja infrastrukturnog kapaciteta, kako je to i propisano člankom 52. stavkom 1. ZOŽ-a. Sukladno iznesenom očitovanju nadzirane osobe, vožnja vlaka uopće ne mora biti osnova za naplatu naknade za minimalni pristupni paket, pa tako u krajnjem teoretskom slučaju u Republici Hrvatskoj se sve trase vlakova za prijevoz putnika mogu supstituirati autobusnim prijevozom pri čemu će nadzirana osoba i dalje naplaćivati naknadu za minimalni pristupni paket, što je duboko pogrešno shvaćanje i primjena navedenih odredbi ZOŽ-a.

Nadalje, u očitovanju na točku III. izreke zaključka, nadzirana osoba navodi da je naplatila naknadu za minimalni pristupni paket željezničkom prijevozniku HŽ Putnički prijevoz d.o.o. u voznom redu 2022./2023. za trase vlakova koje su supstituirane autobusima u ukupnom iznosu 60.463,33 EUR. Ovaj iznos se ne može smatrati konačnim, jer nadzirana osoba ne raspolaže potpunom evidencijom

supstituiranih dijelova trasa vlakova, a što i sama navodi u svom očitovanju. Kao pravnu osnovu za naplatu naknade minimalnog pristupnog paketa u slučaju supstitucije trasa vlakova autobusima nadzirana osoba navodi ugovor o pristupu željezničkoj infrastrukturi Republike Hrvatske (dalje: ugovor).

HAKOM je analizom dostavljenih ugovora za vozni red 2022./2023. sklopljenih između nadzirane osobe i putničkih željezničkih prijevoznika HŽ Putnički prijevoz d.o.o. i Rail Cargo Carrier-Croatia d.o.o. utvrdio slijedeće. Ugovor između nadzirane osobe i željezničkog prijevoznika HŽ Putnički prijevoz d.o.o. u članku 9. naslova „Radovi na infrastrukturi – supstitucija vlakova“ propisuje pod stavkom 1. da je nadzirana osoba dužna organizirati i snositi troškove supstitucije vlakova autobusnim prijevozom u slučaju kada željeznički prijevoznik ne može koristiti dodijeljeni kapacitet zbog radova na željezničkoj infrastrukturi koji nisu najavljeni u izvješću o mreži, a prije predaje zahtjeva za dodjelu trasa. Željeznički prijevoznik je dužan platiti trasu vlaka kao da nije bilo supstitucije. Stavkom 2. istog članka ugovora propisano je da je željeznički prijevoznik dužan organizirati i snositi troškove supstitucije vlakova autobusnim prijevozom kada on ne može koristiti dodijeljeni kapacitet zbog radova na željezničkoj infrastrukturi koji su najavljeni u izvješću o mreži, a prije predaje zahtjeva za dodjelu trasa. Željeznički prijevoznik ne plaća naknadu za trasu vlaka na dijelu trase vlaka obuhvaćene supstitucijom. Nadalje, stavkom 3. istog članka ugovora propisano je da je željeznički prijevoznik dužan organizirati i snositi troškove supstitucije vlakova autobusnim prijevozom te odgovara za kašnjenje vlakova uzrokovano supstitucijom u slučaju kada je on odgovoran za poremećaje nastale u prometu odnosno nemogućnost korištenja dodijeljenog kapaciteta. Željeznički prijevoznik je dužan platiti trasu vlaka kao da nije bilo supstitucije.

U opisanoj situaciji iz članka 9. stavka 1. ugovora nadzirana osoba organizira i snosi troškove supstitucije vlaka autobusnim prijevozom zbog radova na željezničkoj infrastrukturi koji nisu najavljeni u izvješću o mreži. Željeznički prijevoznik u ovoj situaciji plaća naknadu za minimalni pristupni paket, iako dodijeljeni infrastrukturni kapacitet nije korišten. Navedena odredba u suprotnosti je s odredbama članka 5. stavka 1. točaka 6. i 33., kao i odredbom članka 48. stavka 5. ZOŽ-a. Naime, člankom 48. stavkom 5. ZOŽ-a propisano je kako se naknada za minimalni pristupni paket i za pristup kolosijecima do uslužnih objekata određuje na razini troška koji je izravno nastao kao posljedica obavljanja željezničke usluge, uzimajući u obzir odredbe stavaka 8. do 11. ovoga članka te članka 49. ZOŽ-a. Člankom 5. stavkom 1. točkom 45. ZOŽ-a propisano je da željezničke usluge su usluge iz Priloga 2. ZOŽ-a. Prilogom 2. točkom 1. ZOŽ-a propisan je sadržaj minimalnog pristupnog paketa, pri čemu se niti jedna stavka ne može pridružiti autobusnom prijevozu i korištenju cestovne infrastrukture. Dakle, vožnjom autobusa ne nastaje trošak obavljanja željezničke usluge pa se samim time vožnja autobusa ne može nikako smatrati željezničkom uslugom niti nadzirana osoba može naplatiti željezničkom prijevozniku trošak koji nije nastao. HAKOM smatra da željeznički prijevoznik, slijedom citiranih zakonskih odredbi, nije dužan platiti naknadu za minimalni pristupni paket, odnosno da je odredba članka 9. stavka 1. ugovora nezakonita.

Nadalje, u situaciji iz članka 9. stavka 3. ugovora željeznički prijevoznik plaća naknadu za minimalni pristupni paket, ali je istovremeno dužan organizirati i snositi troškove supstitucije vlakova autobusnim prijevozom, jer je on odgovoran za nastalu supstituciju vlakova autobusnim prijevozom. Očito je da u ovoj situaciji željeznički prijevoznik ima dvostruki trošak pri čemu HAKOM smatra da je trošak supstitucije vlaka autobusnim prijevozom na strani željezničkog prijevoznika opravdan, jer je on i odgovoran za supstituciju. Međutim, HAKOM smatra da je istovremena obveza željezničkog prijevoznika za plaćanjem naknade za minimalni pristupni paket nezakonita iz istih razloga kako je to prethodno obrazloženo za članak 9. stavak 1. ugovora.

HAKOM je utvrdio da samo u situaciji iz članka 9. stavka 2. ugovora željeznički prijevoznik ne plaća naknadu za minimalni pristupni paket kod supstitucije trase vlaka autobusnim prijevozom (u

dostavljenim tablicama to su trase vlakova na relacijama Zagreb Glavni kolodvor – Koprivnica – Zagreb Glavni kolodvor i Zagreb Glavni kolodvor – Osijek). Međutim, neopravdano je da je željeznički prijevoznik dužan organizirati i snositi troškove supstitucije vlakova autobusnim prijevozom gdje on očito nije odgovoran za nastalu supstituciju trasa vlakova autobusnim prijevozom, odnosno odgovorna je nadzirana osoba zbog radova na željezničkoj infrastrukturi koji su najavljeni u izvješću o mreži. Pravičan ugovorni odnos trebao bi podrazumijevati i pravičnu podjelu odgovornosti, što znači da bi trošak supstitucije vlakova autobusima trebala uvijek snositi ona ugovorna strana koja je uzrokovala supstituciju, a što u predmetnom ugovoru nije slučaj.

HAKOM je analizom ugovora između nadzirane osobe i željezničkog prijevoznika Rail Cargo Carrier-Croatia d.o.o. utvrdio da se identične sporne odredbe ugovora s željezničkim prijevoznikom HŽ Putnički prijevoz d.o.o. navode i u ovom ugovoru, te ih HAKOM smatra na isti način, kako je prethodno obrazloženo, nezakonitima. HAKOM također ističe kako sporne odredbe ugovora mogu imati različite posljedice na navedena dva željeznička putnička prijevoznika obzirom jedan od njih ima pravo na nadoknadu odgovarajućih troškova temeljem važećeg višegodišnjeg ugovora o javnoj usluzi dok drugi nema što potencijalno za njega može biti otegotno i diskriminirajuće te utjecati na ravnopravne uvjete tržišnog natjecanja.

Temeljem svega navedenog HAKOM zaključuje kako nadzirana osoba ne postupa u skladu s:

- člankom 48. stavkom 1. ZOŽ-a, jer naplaćuje naknadu za minimalni pristupni paket kod zamjenskog autobusnog prijevoza koji nije definiran kao željeznička usluga iz Priloga 2. ZOŽ-a,
- člankom 48. stavkom 4. ZOŽ-a, jer nije dokazala da je naknada za minimalni pristupni paket naplaćena za zamjenski autobusni prijevoz u skladu s odredbama ZOŽ-a i u skladu s metodologijom i pravilima iz izvješća o mreži,
- člankom 48. stavkom 5. ZOŽ-a, jer naplaćena naknada za minimalni pristupni paket može biti određena isključivo na razini troška koji je izravno nastao kao posljedica obavljanja željezničke usluge, a koji kod zamjenskog autobusnog prijevoza ne nastaje obzirom da isti nije željeznička usluga,
- člankom 52. stavkom 2. ZOŽ-a i točkom 4.8.3. Izvješća o mreži 2023., jer ne naplaćuje željezničkom prijevozniku naknadu za dodijeljen, a neiskorišten kapacitet kada on učestalo ne koristi dodijeljenu trasu ili njezin dio.

Stoga je temeljem članka 14. stavaka 1., 3. i 4. ZRTŽU-a odlučeno kao u izreci ovog rješenja.

Ovo rješenje će se na odgovarajući način objaviti na službenoj mrežnoj stranici HAKOM-a.

UPUTA O PRAVNOM LIJEKU:

Protiv ovog rješenja žalba nije dopuštena, ali se može u roku 30 dana od dana primitka istog pokrenuti upravni spor pred Visokim upravnim sudom Republike Hrvatske.

PREDSJEDNIK VIJEĆA

Tonko Obuljen

Dostaviti:

1. HŽ INFRASTRUKTURA d.o.o., Mihanovićeva ulica 12, 10000 Zagreb, UP – osobna dostava
2. U spis